

TUETTU TYÖLLISTÄMINEN TUONUT VAMMAISILLE LIKI 3 JOKAISELLA ON O

Vajaakuntoisten työllistämisen edistämissätiö aloitti yhdessä paikallisprojektien kanssa kaksi vuotta sitten EU-rahalla turvin projektin, jolla se pyrki saamaan vammaisia lisää työelämään. Vai onko pula enemmän tekijöistä kuin työstä, sillä projektin avulla jo lähes 300 vammaista on nykyään mukana työelämässä eri puolilla Suomea.

- Työnantajat ovat olleet tyytyväisiä. Pahin este on ainoastaan maamme joustamaton eläkelainsäädäntö, projektipäällikkö Leena Sariola sanoo.

Projektipäällikkö Leena Sariola Vajaakuntoisten Työllistämisen Edistämissätiöstä on kiitollinen, että projekti on otettu työnantajien keskuudessa hyvin vastaan.

Tuetun työllistymisen tavoitteena on vammaisen henkilön sijoittuminen työsuhteeseen palkkatyöhön tavalliselle työpaikalle. Tämä toteutetaan työpaikkojen etsimisen, työhön ja työelämään valmennuksen sekä yksilöllisten tarpeiden mukaan räätälöityjen perehdyttämävaiheiden avulla. Menetelmän avulla voidaan työllistää myös ryhmiä, jotka erikoistuvat tietyn tehtävän suorittamiseen. Työaika ja työtehtävä määritellään yhteistyössä työnantajan ja työllistyneen kanssa.

Tuettu työllistyminen tarkoitetaan henkilöille, joilla vamman tai muun vastaavan synn takia on tarve tukeen työpaikan saamisessa ja säilymisessä. Kansainvälisten mallien mukaan kukaan ei ole liian vaikeavampainen työllistyäkseen tuetun työllistymisen menetelmän avulla. Ennen kaikkea se soveltuu kehitysvammaisten, mielenterveyskuntoutujien, CP-vammaisten ja vaikeasti

epileptisten työllistämiseen.

- Malli vammaisten ja vajaakuntoisten työllistymiseksi kehitettiin Yhdysvalloissa jo 20 vuotta sitten ja siellä siitä on erittäin hyvät kokemukset, projektipäällikkö Leena Sariola Vajaakuntoisten työllistämisen edistämissätiöstä kertoo.

- Euroopassa tämän aloitti Irlanti, josta malli sitten levisi lähes kaikkiin Euroopan Unionin jäsenmaihin. Suomessa aloitimme syksyllä 1995. Tulokset ovat olleet myönteisiä.

OIKEASTI TÖIHIN

Tuetun työllistymisen hankkeen tarkoituksena on luoda vammaisille mahdollisuus palkkatyöhön avoimilla työmarkkinoilla.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että vammaisella on oikeus päästä oikeasti töihin. Pois suojatyökeskuksesta, jossa hän kenties on tähän saakka työskennellyt, sillä hyvin usein vam-

mainen on yhtä hyvä työntekijä kuin vammautonkin, jolle vielä parempi. Ainakin motivaatio on hyvä, Sariola sanoo.

- Tärkeää on saada vammaisen integroitumaan yhteiskuntaan. Kun hänelle annetaan mahdollisuus, hän antaa oman panoksensa työelämässä sekä toimii jäsenenä työyhteisön sosiaalisessa verkossa. Juuri työssään yksilö kehittyä ja kasvaa. Työssä oppiminen ja työyhteisön sosiaaliset suhteet mahdollistavat persoonallisen kehittymisen ja sitä kautta itsetunnon vahvistumisen ja sosiaalisen toimintakyvyn kasvun.

- Tärkeää on myös työstä maksettava palkka, joka tulee normien mukaan tuloksesta riippuen. Oikeastaan pahin este vammaisen työllistymiselle tällä hetkellä on maamme joustamaton eläkelainsäädäntö. Vammaisethan ovat yleensä työkyvyttömyyseläkkeellä, ja kun he nyt pyrkivät työelämään, työnantajalta vaaditaan

melkoista sovittelua palkanmaksun suhteen, ettei vammaisen menetä saavuttamia etuja. Eläkettä ei voi jättää "lepäämään" sillä aikaa, kun henkilö on kykenevä työelämään ja saamaan palkkaa.

- Yleensä tämänkaltaiset ongelmat ratkaistaan yksilöllisillä työaikatarkkaisuilla. Monissa tapauksissa työ onkin osa-aikatyötä.

HYVIÄ TYÖNTEKIJÖITÄ

- Kun vammaisen palkataan yritykseen, tarkoitus ei suinkaan ole luoda uutta suojatyöpaikkaa, säälistä ei ketään palkata.

- Tähän mennessä, kun vammaisille on pystytty osoittamaan jo tällaisia tuetun työn työpaikkoja, työnantajien palaute on ollut positiivista. He ovat olleet enemmän kuin tyytyväisiä.

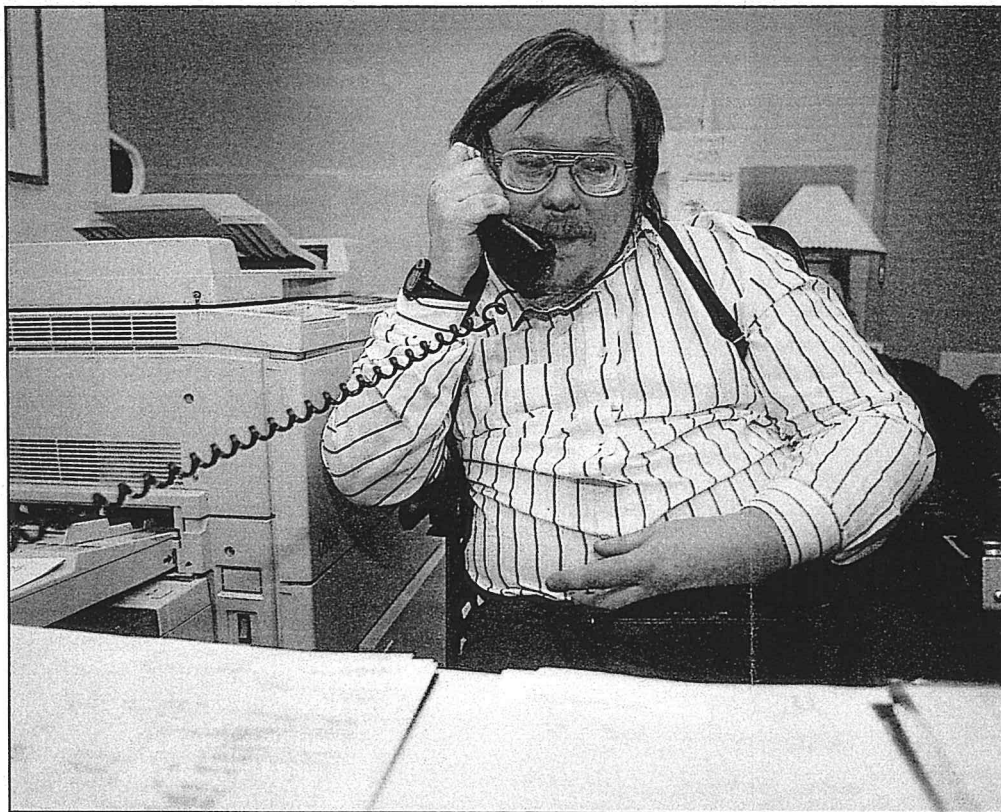
- Jokaisella vammaisella on oma työvalmentaja, joka ensin hakee työpaikan. Sen jälkeen hän kou-

10 TYÖPAIKKAA

KEUS TYÖHÖN

Teksti: SEPPO PORVALI

Kuvat: MIGUEL VERA

Simo Kettunen on toiminut konttoripäällikkönä Oy Ultra-Air Ltd:ssä puolentoista vuoden ajan. - Vaikka ihminen on fyysisesti vammainen, se ei estä järkeä toimimasta.

luttaa vammaisen tehtävään, johon hänet on palkattu.

Vammaiset pakkaavat, siivoavat, hoitavat pihaa, kokoavat pöytälaatikoita... Osa on varsin tärkeässä asemassa yrityksessä. Mutta ylipäänsä vammaiset tekevät työt, joita muut eivät muilta kiireiltään ehdi tehdä tai ne ovat hyvin rutiinomaisia.

- Työntekijät taas ovat hyvinkin innoissaan. He tuntevat olevansa tärkeä osa yhteiskunnan raitistoa.

Oulussa on Hyvän Mielen Talo, joka tarjoaa tukipalveluja mielen-terveyskuntoutujille ja heidän omaisilleen; työtoimintaa, koulutusta, oma-apuryhmiä, harrastusmahdollisuuksia ja tietoa mielen-terveystyön eri alueista. He tekevät jopa omaa lehteä. Myös suhde muihin työntekijöihin on muodostunut hyväksi.

- Vammaiselle on tärkeää, että hänet hyväksytään yhteisön jäseneksi. Paljon riippuu hänestä itsestään, miten avoin hän on muita

kohtaan. Eritoten mielen-terveyskuntoutujien kohdalla puhuminen sairaudesta työtovereille on tärkeää, sillä mielen-terveyskuntoutajat eivät ulospäin näytä samalla tavalla vammaisilta kuin cp- tai kehitysvammaiset.

- Kaikki eivät vammaisia aina hyväksy. McDonald's työllistää paljonkin vammaisia ja on minusta jopa esimerkillinen siinä suhteessa. Eräästä toisesta firmasta taas ilmoitettiin, että firman imagoon eivät sovi vammaiset työntekijät.

Tuetun työllistymisen hankkeet eivät suinkaan ole olleet ilmaisia, eivätkä nuo liki 300 vammaistyöpaikkaa ole tipahaneet taivaasta. Ilman EU-rahaa näitä työpaikkoja ei kuitenkaan olisi löytynyt.

- Rahoitus on jakautunut siten, että 30 prosenttia on tullut EU:sta ja loppu kansallisilta tahoilta. Kun kyse on vammaisen elämänlaadun paranemisesta palkka työn avulla, on arvioitava tuloksellisuutta laajempana kuin pelkästään rahan kulutuksena.

ENEMMÄN VAMMAISIA TÖIHIN!

Ab Ultra-Air Oy Ltd on kotimainen, vammaisille erilaisia apu- ja liikuntavälineitä suunnitteleva ja valmistava yritys. Konttoripäällikkönä toimii 32-vuotias Simo Kettunen, joka vastaa täysin myös ATK-puolesta.

Simo istuu pyörätuolissa, koska hänellä on synnyntäminen cp-vamma. Se ei kuitenkaan ole estänyt lukemasta häntä ylioppilaaksi, opiskelemasta Suomen liikemiesten kauppaopistossa sekä ATK-instituutissa. Ultra Air Oy:ssä hän on ollut työssä viimeiset puolitoista vuotta.

- Viihdyn hyvin. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että pitäisi ottaa enemmän vammaisia töihin.

Vammastaan johtuen Kettunen joutuu etsimään joskus sanoja, mutta järki leikkaa kuin partaveitsi. Nykyisessä työssään hänellä on jopa vammaisuudestaan etua, sillä hän on ollut mukana

ympäri maailmaa kiitosta saaneissa kehittäelytyöissä.

- Yksi malleistamme ja täysin omaa suunnitteluamme on henkilönosto- ja siirtolaite: Airlift, joka lisää liikuntavammaisen omatoimisuutta ja intimitettä. Laite auttaa vammaista wc:ssä ja pesuhuoneessa käytäessä tai sänkyyn siirryttäessä.

Vammaisuus ei koskaan ole estänyt Kettusta toteuttamasta omia unelmiaan. Hän asuu Korsos palvelutalossa, mutta käy yksin työpaikallaan, jonne kertyy edestakaista matkaa 50 kilometriä päivittäin.

- Kotona pärjään yksin juuri "Airliftin" avulla. En tarvitse avustajaa. On hyvä, että meitäkin muistetaan. Moni vammainen käpertyy liikaa oman sairautensa ja vammaisuutensa taakse, eikä uskalla edes yrittää, vaikka lahjoja olisi miten pitkälle tahansa. Vammaisen ruumis ei estä elävän silun voimakkuutta. Meitä tarvitaan siinä missä muitakin ihmisiä. ■